

MIETINTÖ JÄSENEHDOTUKSESTA

A 1713

Käsittelijä Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunnan mietintö

jäsenehdotuksesta, joka koskee Pohjoismaita erityisesti hyvinvointiteknologiaa tukevien 5G-ratkaisujen edelläkävijänä maailmassa

Ehdotus

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta ehdottaa,

että jäsenehdotusta viedään eteenpäin yhteisesti käsitellyssä ehdotuksessa, joka koskee digitalisaatiota yleisemmin: jäsenehdotus toimivien tietoliikenneyhteyksien tarjoamiseksi kaikille Pohjoismaiden kansalaisille (A 1725/tillväxt).

että Pohjoismaiden neuvosto ei jatka ehdotuksen A 1713/välfärd Jäsenehdotus Pohjoismaista erityisesti hyvinvointiteknologiaa tukevien 5G-ratkaisujen edelläkävijänä maailmassa käsittelyä erillisenä asiana.

Taustaa

Sosiaalidemokraattisen ryhmän ehdotus

Sosiaalidemokraattinen ryhmä toteaa, että tekniikka kehittyy jatkuvasti ja vaikuttaa yhteiskuntakehitykseen. Sata vuotta sitten Pohjola oli köyhä maalaisyhteiskunta, jossa vain harvalla oli oma puhelin. Viestintä kaukana asuvien sukulaisten ja ystävien kanssa tapahtui kirjeitse. Nykyään internetissä ollaan taukoamatta ja matkapuhelin on jatkuvasti ulottuvillamme. On helppo viestiä ihmisten kanssa asuivatpa he sitten lähellä tai toisella puolella maapalloa. Tekniikka on muuttanut elintapaamme.

Uusi teknologisen kehityksen askel on 5G, jolla tarkoitetaan viidennen sukupolven langatonta tiedonsiirtoteknologiaa. Tämän uuden tekniikan odotetaan olevan nykyistä nopeampaa, tehokkaampaa ja luotettavampaa. *Ny teknik* -lehden artikkelin (7.10.2016) mukaan 5G voisi lisätä työpaikkoja, edistää kestävästä taloudellista kehitystä ja nykyaikaistaa kaupunkeja. Samalla se voisi edesauttaa elinkeinoelämää ja liikennettä mm. itseohjautuvien autojen myötä. Myös sähköiset terveydenhuoltopalvelut, tehokkaammat sähköverkot, parempi koulutus ja viihde tulisivat kaikkien saataville.

5G:tä voitaisiin käyttää terveydenhuoltoon ja sairaanhoitoon liittyvän hyvinvointiteknologian kehittämisessä. Hyvinvointiteknologian ja sähköisten terveydenhuoltopalvelujen avulla potilasta/käyttäjää voitaisiin seurata ajasta ja paikasta riippumatta aivan eri tavalla kuin nykyään. Nopean laajakaistan avulla luotettavasti toimivaa langatonta viestintää käyttämällä potilas tuntee olonsa turvalliseksi ja häntä voidaan valvoa riippumatta siitä, missä hän on. Tekniikka toimii hyvin, oltiin sitten kotona, maaseudulla

tai naapurimaassa, kun taas tämänhetkinen hyvinvointiteknologia on sidoksissa tiettyyn paikkaan, yleensä kotiin.

5G:hen perustuvalla hyvinvointiteknologialla on monia käyttöalueita aina itsehoitoon ja hoivaan kotona käytettävistä sovelluksista ja antureista etäyhteyksiin terveydenhuollon kanssa kotoa tai maailmalta. Uusia mahdollisuuksia avautuu myös kliiniseen etätukeen, jolloin asiantuntijaan saadaan helposti yhteys, kun kyseessä on esimerkiksi digitaalinen takapäivystys, hoitoa suunnittelevan ryhmän videokeskustelu tai kirurgisissa toimenpiteissä annettava tuki. Fysioterapeutit voivat työskennellä potilaiden kanssa etäyhteyden kautta siten, että potilaaseen on asennettu antureita, joilla mitataan ja seurataan harjoittelun edistymistä. Liikkuvan hoito- ja hoivahenkilöstön saatavilla on helposti kaikki työssä tarvittavat asiat, kuten toimintajärjestelmä, potilaskertomukset ja navigointijärjestelmä.

Jos Pohjoismaista tulee maailman johtava 5G:n alalla, voimme yhdessä kehittää esimerkiksi hyvinvointiteknologian standardeja. 5G-teknologiaa voidaan käyttää haja-asutusalueilla ja sen avulla voidaan alentaa hoitokustannuksia. *Dagens Nyheterin* artikkelissa (15.12.2016) kerrotaan pilottiprojektista, joka toteutettiin Norrtäljen harvaan asutussa saaristolaiskunnassa Ruotsissa. Yhdellä saarista asuu ikääntynyt pariskunta, jonka kotiin asennettiin langaton turvajärjestelmä. Järjestelmään kuuluu liiketunnistin, joka rekisteröi kaikki liikkeet ja saa aikaan hälytyksen, mikäli jotain poikkeavaa tapahtuu. Hälytys ohjautuu omaiselle, naapurille tai kotipalveluun. Tekniikka vaatii 5G:tä, mutta kyseisessä pilottiprojektissa on käytetty simuloitua tekniikkaa. Esimerkiksi laiturille voidaan asentaa lämmöntunnistimella varustettu anturi, joka ilmoittaa, jos joku makaa laiturilla tunnin ajan. Uusi teknologia on tehokasta, ja jos käytössä on 5G, apuvälineet eivät tule kovin kalliiksi. Lääkärit voivat määrätä antureita lääkkeiden tapaan. Potilaaseen voidaan myös asentaa antureita, joilla mitataan verenpainetta tai sydänongelmia.

Pohjolassa on suuria harvaan asuttuja alueita sekä sisämaassa että saaristossa. Näillä alueilla teknologiaa tarvitaan eniten pitkien välimatkojen vuoksi.

Pohjoismainen yhteistyö hyvinvointiteknologian alalla

Terveysalan pohjoismaisen yhteistyön tulevaisuutta koskevassa raportissaan¹ Könberg suosittaa, että Pohjoismaat lisäävät yhteistyötä hyvinvointiteknologian alalla laatimalla yhteisiä hyvinvointiteknologian määritelmiä ja suuntaviivoja tavoitteena hyvinvointiteknologiatuotteiden standardien yhtenäistäminen. Könberg korostaa käyttäjien osallistamista kehittämistyöhön.

Vaikka Pohjoismaiden terveysministerit eivät vielä ole ottaneet kantaa ehdotukseen, hyvinvointiteknologia on yksi osa terveysalan pohjoismaista yhteistyötä.

Pohjoismaisessa hyvinvointikeskuksessa on toteutettu tämän vuoden aikana muun muassa pohjoismainen hanke *Connect*, jossa laadittiin työkalupakkin Pohjoismaiden kunnille, jotka ovat ottamassa käyttöön hyvinvointiteknologiaa. Itse raportti – Työka-

¹Terveysalan pohjoismainen yhteistyö tulevaisuudessa: <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:723304/FULLTEXT01.pdf>

lupakki – on painettavana ja tulokset levitetään Pohjoismaissa kymmeneen paikkaan keväällä 2017.

Pohjoismaisen hyvinvointikeskuksen hyvinvointiteknologian parissa tekemä työ on herättänyt suurta kiinnostusta sekä Pohjoismaissa että muualla maailmassa. Hyvinvointikeskus saa paljon kyselyjä kansainvälisten tilaisuuksien järjestäjiltä, ja kiinnostus pohjoismaisia ratkaisuja kohtaan on suurta.²

Pohjoismainen hyvinvointikeskus kuvailee muuta hyvinvointiteknologian parissa tekemäänsä työtä seuraavasti:

"Hyvinvointiteknologia, eli apuvälineet ja esteettömyys, on käyttäjakeskeistä teknologiaa, joka tukee ja vahvistaa arjen turvallisuutta, työmarkkinoille osallistumista sekä liikkumista asunnossa ja sen ulkopuolella.

Hyvinvointiteknologia on suunnattu erityisesti ikääntyneille ihmisille, kroonisia sairauksia sairastaville henkilöille ja vammaisille. Hyvinvointiteknologia on tärkeä väline myös omaisille ja niille henkilöstöryhmille, jotka huolehtivat kansalaisten hyvinvointipalveluista.

Pohjoismainen huippuosaaminen, joka koskee teknologian käyttämistä hyvinvointialalla, on tärkeä kehittämisalue sekä kansallisen käytön että uusien vientimahdollisuuksien kehittämisen kannalta.

Demografinen kehitys ja globalisaatio pakottavat Pohjoismaat käyttämään hyvinvointialalla uusia ja tehokkaampia työmenetelmiä ja uutta teknologiaa, jotta voidaan varmistaa, että yhä pienempi työntekijämäärä voi jatkossa tarjota laadukkaita palveluja yhä kasvavalle käyttäjäjoukolle. Ei-toivottuja eettisiä ongelmia tulee käsitellä siten, että teknologiaa kehitetään alusta saakka käyttäjien ehdoilla."

Pohjoismaiden ja Baltian maiden välinen digitalisaatioyhteistyö

Pohjoismaiden ja Baltian maiden välisessä digitalisaatiota käsittelevässä konferenssissa 24.–25. huhtikuuta 2017 Osllossa Pohjoismaiden digitalisaatiosta vastaavat ministerit antoivat yhteisen julkilausuman vahvemmassa digitalisaatioyhteistyöstä³. Maat haluavat muun muassa

- helpottaa henkilötunnusten ja sähköisen tunnistamisen (eID) käyttöä, jotta palveluita olisi helpompi käyttää yli rajojen
- helpottaa liikkuvuutta sekä kehittää tieto- ja viestintätekniiikan osaamista
- edistää 5G:tä sekä kaupungeissa että maaseudulla, jotta voidaan mahdollistaa uudet innovatiiviset palvelut
- markkinoida aluetta innovatiivisena ja uusien digitaalisten ratkaisujen testausympäristöksi soveltuvana alueena

² Pohjoismaisen hyvinvointikeskuksen vuosikertomus 2016:

<http://www.nordicwelfare.org/PageFiles/20/%c3%85rsrapport%202016%20NVC.pdf>

³ Julkilausuma kokonaisuudessaan: <http://www.norden.org/fi/pohjoismaiden->

[ministerineuvosto/ministerineuvostot/digitalisaatioministerineuvosto-mr-digital/julkilausumat/pohjoismaiden-ja-baltian-alue-digitaalinen-edellaekaevijae](http://www.norden.org/fi/pohjoismaiden-ministerineuvosto/ministerineuvostot/digitalisaatioministerineuvosto-mr-digital/julkilausumat/pohjoismaiden-ja-baltian-alue-digitaalinen-edellaekaevijae)

- edistää aloitteita, jotka voivat tehdä alueesta globaalin edelläkävijän sekä uuden tekniikan kehittämisessä että sen käyttöönotossa
- vahvistaa alueen asemaa EU- ja ETA-yhteistyössä.

Valiokunnan näkemykset

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta tukee ehdotusta. Viidennen sukupolven teknologiakehitys on vallankumouksellista, ja se tulee olemaan tärkeä osa sähköisiä terveydenhuoltopalveluita. Uusi teknologia on tärkeää, jotta voidaan helpottaa etäisyyksistä johtuvia esteitä ja mahdollistaa terveydenhuolto asuinpaikasta riippumatta.

On kuitenkin tärkeää, ettei hoidon ja hoivan inhimillistä ulottuvuutta unohdeta. Potilaiden turvallisuudesta tulee pitää huolta, kun uuden langattoman teknologian käyttöä laajennetaan. Meistä on yhä enemmän kauppatavaraksi muuttuvaa tietoa, minkä seuraukset yksittäiselle kansalaiselle voivat olla suuret.

Pohjoismaiden on tärkeää toimia yhdessä teknologian kehittämisessä, jotta hyvinvointiteknologialle voidaan laatia yhteiset standardit. Siten voimme varmistaa paremman teknologian kehityksen, ja markkinoiden kasvun myötä myös elinkeinoelämä kiinnostuu innovatiivisten teknisten ratkaisujen kehittämisestä. Valiokunta antaa täten tuensa Pohjoismaiden ja Baltian maiden Digital North -ministerijulkilausumalle, joka asettaa korkeat tavoitteet maiden väliselle digitalisaatioyhteistyölle.

Hyvinvointiteknologia tulee jatkossa olemaan tärkeä osa hoivasektoria. On myös tärkeää, että digitalisaation laajentaminen tapahtuu käyttäjätavallisella tavalla siten, että kansalaiset ovat keskiössä. Jokaisen kansalaisen ei voida odottaa pystyvän käsittelemään kaikkia erilaisia digitaalisia järjestelmiä, minkä vuoksi yhteiskunnan palvelujen digitalisaatiota ei saa toteuttaa pakottamalla, vaan se tulee toteuttaa tarjoamalla mahdollisuus saada laajempia palveluita. Hyvää palvelua tulee voida tarjota eri tavoin.

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta seuraa mielenkiinnolla asian etenemistä valiokuntien yhdessä käsittelemässä jäsenehdotuksessa *jäsenehdotus toimivien tietoliikenneyhteyksien tarjoamiseksi kaikille Pohjoismaiden kansalaisille (A 1725/tillväxt)* ja lopettaa jäsenehdotuksen *jäsenehdotus Pohjoismaista erityisesti hyvinvointiteknologiaa tukevien 5G-ratkaisujen edelläkävijänä maailmassa (A 1713/välfärd)* käsittelyn erillisenä asiana.

Reykjavikissa 20. syyskuuta 2017

Bente Stein Mathisen (H)

Christian Juhl (EL)

Erlend Wiborg (FrP)

Eva Biaudet (r.)

Jenis av Rana (Mfl.)

Jóna Sólveig Elínardóttir (Vi)

Karen J. Klint

Kåre Simensen

Mika Raatikainen (ps.)

Ove Bernt Trellevik (H)

Ulf Leirstein (FrP)